

Huměš

je H. Umě. S.

Jiří Eduard Hermach

TRITON

TRITON

Jiří Eduard Hermach

HUMĚS JE H. Umě. S.

*Věnuji tuto knihu svým dcerám v naději,
že jim to tak bude stačit
a nikdy je nenapadne si to přečíst.*

Jiří Eduard Hermach

**HUMĚS
JE H. Umě. S.**

TRITON

Jiří Eduard Hermach
Huměš je H. Umě S.

Tato kniha, ani žádná její část, nesmí být kopírována, rozmnožována, ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

© Jiří Eduard Hermach, 2001
Cover © Eva Bystrianská, 2001
© TRITON, 2001

Vydalo nakladatelství TRITON, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-189-7

OBSAH

1	Nocka nocička ve fotokomoře.....	11
2	Káča a Sváča	21
3	U krbu hysterických žen	35
4	Krásná země v srdci Evropy.....	45
5	Společníci se sjíždějí	53
6	Nespavost cizinek v Čechách	68
7	Umělci a jejich díla	76
8	Setkání, náhody a maliny.....	85
9	Nárys metafyziky mléka	96
10	Otcovství, mateřství a dětství.....	107
11	Slavnostní shromáždění H. Umě. Su.....	115
12	Přehledka uměleckých děl.....	123
13	Originál a kopie.....	141
14	Koktejl	151
15	Poslední školní den	166
16	Nový domov.....	182
17	Věchař	192
18	Pohřeb	201
19	Bílá paní ze studánky na Klabalce.....	214
20	Láska a zrada	227
21	Únos jedna.....	240
22	Únos dvě	254
23	Doslov je domov slov, tedy návrat.....	267

*Jediné platné řešení
Russelova paradoxu samoobsažných množin,
psychoanalytická post-konstituce
klinického případu kojenecké insolace,
morální léčka Bohrovy fyziky kvant*

*Vhodné pro
dospívající dívky citlivé na slunce,
mladé matky,
logické pozitivisty,
zastánce moderní fyziky.*

„...není nic spíše takové než onaké“
Démokritos, Zl. A 38 z úv. spis.

...ale pouze za předpokladu,
že žádné onaké není takové.

NOCKA NOCIČKA VE FOTOKOMOŘE

„Huměsi, otevři!... Otevři, nebo vyrazím dveře!...“ křičel za dveřmi zoufalý hlas. „Huměsi!...“ hřímalo, až se v dlouhé chodbě třásly okenní tabulky. Ve fotokomoře však vládlo ticho. „Vím, že jsi tam!... Jste tam oba!...“

Hlas se náhle zlomil, jak se to ‚a‘ na konci zpěváčky otevřelo a bez bráničního podepření zhroutilo kamsi do nešťastného hrdla. S hlasem už to tak podivně bývá, že hroučící se vokál nepadá dolů, ale vyskočí nahoru a vzpříčí se v hrdle jako rybí kost. Výsledkem je zvuk skřípajících dveří. Huměse, který ve fotokomoře bezpochyby byl, z toho bodlo v krku. Zůstal však bez hnutí a jen tiše trpěl.

Umělec vždycky trpí zločiny druhých, hlavně když se jedná o hlasivky. A Huměš, umělec umělců, prezident a majitel, dbal, aby každý člen jeho uměleckého spolku měl solidní hlasovou kulturu.

„Hlas je život! Hlas je láska! Hlas je žena!...“ opakoval na každém shromáždění a vůbec při každé příležitosti, ať už to bylo vhodné, či nikoliv, a teď tohle. Ten skřek, ta vokální sebevražda! Prezident by nejraději otevřel dveře a zachránil tonoucího, ale měl na práci něco jiného. Tonoucí však skutečně tonul ve svém žalu. Svezl se po zavřených dveřích na zem a začal vzlykat a polykat to, co těmi vzlyky sám vyprodukoval.

‚Příroda si vždycky pomůže,‘ pomyslel si prezident. ‚Žal zachrání hlas sekrecí a spása topícího je v jeho vlastním utonutí. Zkušený zpěvák nekašle, ale polyká!‘ Huměš se usmál. Zůstal za dveřmi a zavzdychal ulehčením. Byl rád, že to tak dobře dopadlo a také proto, že v té krizi ani brvou nehnul. Zato před ním byly brvy dvě a ty se chvěly jako párek motýlích křídel, když vědychtivý zoolog rozkrojí hmyz na dvě půlky tak obratně a náhle, že nebohý motýl ani nepostřehne, co se vlastně děje. Jen křídla se překvapeně chvějí.

Huměs se zasní nad tím bohatstvím vjemů a dojmů, které mu situace tak štědrě nabízí. Sám se cítil jako tonoucí, šťastně a bezmezně tonoucí v bezmezné mnohosti veškera. Šel dál až na dno, kde všechny víry jsou jen jeden vír a dno samo se ztrácí v báječném pohybu. Šel až na ten konec, jediný a mnohý, bezmezný a kypící jako vesmír sám. Polykání za dveřmi však nebralo konce a Bedřich Spirál, jednotlivý a opuštěný v dlouhé chodbě, to bral všechno jinak. Něco mu vypadlo a on nevěděl, jak to zase uložit na svoje místo. Jeho hlas či jeho žena, ale nad tím vším to byla jeho základní přivlastňovací funkce. A ta selhala. A pro člověka jako Spirál byla přivlastňovací funkce vším. Spirál na zemi, u těch dveří, neměl ženu ani hlas, ani tělo či ducha, a ani svoji obvyklou rovnováhu. Neměl nic a pouhým polknutím to zvládnout nemohl. Vzchopil se tedy a napůl udušen rozpoutal hromobití kopanců. Nevinné dveře skákaly v pantech. Provinilý motýl na druhé straně nevěděl, jak spojit jednu svou půlku s druhou, odletět pryč, daleko odtud, kde by to mohl, na dálku, všechno napravit. Napravit sám sebe, scelit své rozpuštěné tělo!

Celistvost je svaté přání. Každá vdaná žena si to tak přeje. Touží po ní a slibuje ji před obrazy neznámých předků, které visí v předsíni. Je tu sama a ty vážné tváře s ní v tichu souhlasí až do chvíle, kdy přijde manžel a z celistvosti jsou náhle jen půlky. Jedna zůstane v temnu manželské ložnice, druhá vzletne do blankytného nebe snů a nevěstu ani nenapadne, že jsou obě na stejném prkénku vědychtivého veškera. Jednota sahá vždycky dál. Za ctnost mladých žen a za život sám.

„Huměšiiii!...“ Tentokrát hlas vystoupil přímo z biologické věčnosti neurovegetativního systému.

„Limbická paměť!“ povzdechl prezident a už byl zase před ním oceán veškera. Otevřel se někde na statku a před chlívkem, kam chodil jako malý kluk trápit tloustnoucí prasata. Chodili tam spolu. Spirál a Huměs se znali odmalička. Vzpomínka se louhovala ze Spirálovy tkáně jako ty sliny a stejně jako ony se nedala spolknout. Bylo jí příliš. Huměs se zasní, zatímco Spirálův hlas skřípal jako rezavý hřebík ve starých dveřích, když tenkrát zoufalý vepř uskočil stranou. Hřebík padl do bláta, kluk na něj šlápl a probodl si nohu.

Ale jak je člověk člověku vzdálený a svět jednoho je druhému cizí! Spirál se rozeřval navzdory všem zádrhelům a hloubkám bezedných vesmírů. Báječná smršť zachvátila všechno. Ať prase kvičí a hřebíky skřípou ve starých prknech... Spirál kopal do dveří a o nic už se nestaral. Bylo mu všechno jedno. Nejraději by zničil celý dům a spolek s ním. Ať to jde všechno do háje i se svým výročním sjezdem. Bedřich Spirál, jeden ze zakládajících členů Huměsovy umělecké společnosti, byl v negativní fázi. Členství nečlenství, nad hlavou mu vlál černý prapor anarchie. Kopance mu nestačily. Přiložil k nim tedy pěsti. Hlas se mu dral z hrdla v příšerných skřecích. A zrezavělé hřebíky už nepadaly někam do hnojůvkou prosáklého bláta, ale letěly přímo do milovaného srdce. Do jeho vlastního milovaného srdce. Do jejího srdce a její srdce bylo jeho srdcem. Když se přivlastňovací funkce hrouť, vyskočí také nahoru jako ten hlas a řeší své selhání identifikací.

„Bětuško! Srdce moje!... Srdce mého srdce!...“ úpěl Spirál a proměnil jedním rázem své manželské vztahy v nepřehlednou změť. Svět se ztratil, i nebe a země.

„Bětuškóóó!...“ zaúpěl jako šakal, nejspíš zasažen obludnou myšlenkou zachránit se na tom exotismu. A uprostřed toho hromobití se to zaúpění skutečně obalilo tichem překvapení. Všemocným a všesjednocujícím tichem. Tichem nalezení a ztráty. Tichem rozuzlení a překvapivého smíru, právě tím tichem, na které Huměš od začátku čekal, aby pronesl zvučným a dobře položeným hlasem svůj ortel: „Spirále!... Nech toho!... Vyvolávám!...“

Informace to byla strohá. Jistě až příliš strohá. Ale byla dobře umístěná. Chytla se toho tichého prázdna šakalího stesku, který se tak náhle vloudil do Spirálůva zoufalství, že se s ní hned a bezprostředně nedalo nic dělat. Když vyvolává, tak vyvolává. Papír, expozice, vývojka a potom ustalovač... Spirál za dveřmi náhle nevěděl, co dělat. Pochopil všechno, ale chápal to příliš. Huměš vyvolává! mu v hlavě znělo jako zjevené absolutno.

„Cože?“ vyhrkl zajíkájícím se hlasem a bílý lak dveří byl pro něj jako ta ‚kolébka a hrob‘, po kterých toužil náhle a neodolatelně. Hrob a kolébka, ve které se viděl unášen proudem v bezmezném štěstí až k pastýřům,

kteří tam na břehu už na něj mávají a třesou se nedočkavě, že k nim tu malou bedýnku proud řeky přinese. Ó čase, ó čase! Kdo tě tká s takovou nedbalostí, že člověk ani neví, která vlnka jde za kterou, a která je které ‚zelenou kolébkou‘? A ten bílý lak zavřených dveří byl pro Spirála jako hedváb její kůže.

„Bětuško!“ zašeptalo to na chodbě samo. Odkud však? Snad z jeho úst?... kdyby tu ta ústa ještě byla. Zašeptalo to jen v listoví starých jív. To už tak bývá, když po vlastnických vztazích zklame i záchranná identifikační akce. Hrouťící se ‚mám‘ se ještě zachrání na ‚jsem‘, ale hrouťící se ‚jsem‘ už nemá nic, jen ryzí poezii. Básník však tu už není. Neodešel, ani nemohl, jen padá do prázdna své chybějící duše. A ten pád je jeho neexistujícím světem... Jak nespravedlivá je pravda!

„Přestaň, Spirále!“ řekl Huměs skoro něžně. „Říkám ti, že vyvolávám,“ dodal a zaharašil dřevěnými kleštěmi v prázdné misce na vývojkou.

Chvilí bylo ticho. Ozývalo se jen šustění látky a kůže, přejíždějících po lesklém povrchu dveří.

„Co vyvoláváš?...“ ozvalo se konečně, ale vzdechy, které vynesly ta slova z nešťastného hrudního koše, rozvlnily natolik hladinu zvuků, že slova sama nerozeznal ani jejich autor. Asi v té chvíli stačilo jen málo, jen jedno slovo, jeden zvuk, a žárlivec by se vydal na spásnou cestu lži a zaslpení. Huměs však mlčel a Spirál na rozcestí slepoty a jasnozřivosti znovu zaváhal. Co je horší než zaváhání, když žárlivost žere játra, slezinu a plíce? Rozedranými vnitřnostmi se prodere až k srdci a stiskne: Mám tě!

„Huměsi!... Chtěls to!... Varoval jsem tě!... Teď už je pozdě!... Vyrazím dveře!...“ Spirál se rozeřval nanovo a zuřil jako rozpoutaný živel.

Tentokrát bylo Huměsovi jasné, že jde do tuhého. Věděl, že Běda Spirálu couvá, aby se na dveře pořádně rozběhl. Napadlo ho, že by mohl udělat totéž. Znal Spirála odjakživa. Věděl, že udělá přesně pět kroků a pak poskočí trochu dopředu, než se skutečně rozběhne. Věděl přesně, kolik na to bude potřebovat času. Stačilo tedy udělat totéž. Oba by dopadli na dveře ve stejné chvíli a vzniklá rovnováha obou setrvačných energií by

zachovala dveře na svém místě, zachránila by jejich celistvost a prodloužila by to báječné drama. Huměš to měl přímo před očima. Ale viděl to až příliš dobře, a tak už na čin samotný ani nemyslel. Proč také? Když to v očích Alžběty Spirálové bylo jako vymalované. Chudák holka! Zapínala si podprsenku a to byl skutečně krajně nevhodný moment pro vyřazení dveří jejím manželem. Alžbětino poprsí se nádherně dmulo, jak se za zády beznadějně snažila nahmátnout malý háček. V tom zmatku nevěrná žena ani nepomyslela, jakou má krásnou bustu. A že je právě ona z toho všeho vůbec nejdůležitější, to ji nenapadlo už vůbec.

„Udělá to!... Udělá!...“ vzdychala, ale Huměš už ztratil vizi hrozivých kroků a vrátil se k realitě. Kvetla tu v tom primordiálním reliéfu pokrytém černou a proklatě řídkou krajkou.

„Jestli mi zkazíš fotky, Spirále, přijde ti to draho,“ řekl jako v polosnu a Spirál to zase jako v polosnu slyšel. Přátelé z dětství si někdy tak rozumí, spása přijde nečekaně a překvapí jednoho i druhého. Spirál ztichnul a Huměš mluvil tiše, jako by jen šeptal něžná slova těm dvěma ovečkám, co se tu v černé vegetaci před ním pokojně pásly. Zvedaly k němu své růžové tlamičky a čekaly jen, že je podrbe za ušima. Ale Huměš ani neslyšel, co sám říká, natož aby věděl, kde mají ty ovečky uši. Chytil holky celé, nevinné a důvěřivé, tak jak byly, do svých rukou. Ovečky se začaly zmítat i s tou rozkvetlou stráňí, na které se pásly a Huměš byl tam, kde byl, skutečně a pravdivě. Ještě si říkal, jak je to na světě dobře zařízené, když skutečnost uvádí sen a sen zase skutečnost.

„Stovku jedna!“ vykřikl a všem třem bylo náhle jasné, že malý racionální drátek nahmátl zase on, prezident a zakladatel umělecké společnosti. A ten drátek vedl přesně tam, kam měl vést. Rozsvítil přesně tu žárovku, kterou měl rozsvítit. „Mám tu pod rukou dvě. Tak si to spočítej, Spirále!... Stovku jedna!... A třetí dávám do vývojky!“

To už bylo na Alžbětu příliš. Asi to bylo příliš na oba. Ani nepočkala, až se třetí fotka vyvine v celé své kráse, zvrátila hlavu, pustila tu nedoháčkutou součást svého oděvu, ovečky se rozběhly po zlaté stráňi a boží milost projela jejím tělem jako ďábelský šleh. A ještě jeden a ještě, jak se v té vývojce Huměšova fotka pěkně koupala. Vesmír je nejkrásnější, když

je jen jeden, jeden jediný ve svém nezměrně, veškeru a plnu. I na chodbě to zasyčelo, jak Spirál před dveřmi brzdil. A nikdo vlastně nevěděl, či je to vzdech. Všem bylo jasné, že čas se na chvíli zastavil. A ten, když se zastaví, být jen na chvíli, tak je z toho vždycky věčnost. Ta pravá, jediná a nefalšovaná věčnost.

Vznešenou jednotu zkazil Spirál. „Máš dvě minuty, Huměsi! Pospěš si!“

„Už jsem skončil,“ pomyslel si Huměs, ale raději nic neřekl. Jen jeho cynická myšlenka ukončila dílo desagregace té překvapivé harmonie. Harmonii si uchovala jen ona, zmatená Alžběta, v nachovém temnu své duše, zatímco Spirál ještě polohlasem mumlal: „Jestli neotevřeš, narvu ti ty fotky do chřtánu... všechny tři... a stokrát každou...“

Huměsovi se z toho roztočila hlava novou integrativní touhou, tak tu všeteckou řeč bral doslova. Ale Alžběta už byla oblečená, sukničku uhlazenou a ve tváři výraz „Jen ať vejde, už je to dobrý!“

Bedřich Spirál nebyl žádný matematik. Ale jakmile byla řeč o penězích, měl jednu zásadu: Nic nespěchá. Peníze jsou jako sejra, musí se nechat uležet. Ale dlouho čekat nechtěl. Konflikt Othella a Harpagona vytvořil v jeho hlavě nesnesitelné podnebí. Něco jako tropy, kdyby nebyla taková zima, a nebo polární kruh, až na to vedro.

„Co mám dělat?!“ sykla Alžběta do ticha, vydávajíc se v nebezpečí, že ji manžel zaslechne. Už se zase třásla, ale tentokrát pravým a nefalšovaným strachem. Nějaká ta minuta navíc nebo namíh neměnila nic na bezvýhodné situaci. Vše jí bylo jasné. Několik čtverečních metrů bývalé prádelny, ve které Huměs zařídil svou fotokomoru, bylo bez okna, bez zadních dveří, bez skříně, kde by se mohla schovat a bez komína, kterým by se mohla protáhnout. Byl tu jen větrák u stropu, zakrytý nezdotatelnou mříží. Velká kameninová vana na prádlo, stará pračka a rozbitá odstředivka neskýtaly žádnou příležitost úniku pro prostopášnou ženu. Uprostřed místnosti byl stůl se zvětšovákem a hned vedle linka s miskami na vývojku a ustalovač. Fotky nakonec Huměs máchal ve vaně, jako kdysi jeho babička prádlo. Chudák holka! Rozhlížela se bezradně a bylo jí čím dál jasnější, že nemá žádnou šanci. Spravedlnosti bude učiněno zadost.

Nebylo tu nic. Prostor sám byl proti ní, lhostejný a nepřátelský. Alžběta zoufalstvím nevěděla co počít a Huměs ještě dmýchal do jisker její bezradnosti. Doufal, že oheň vzplane znovu v jeho prospěch a už měl zase před očima jen ten růžový stín pod černou krajkou.

„Kam se schovám?!... Kam se schovám?!...“ šeptala horečně Alžběta, ale svědci ta úzkost zněla jako nevybitá vášeň. Namítal, že by se měl schovat spíš on, a třeba jen trochu a tedy ne celý, a že prý ví kam. Alžběta z těch vzdechů už zase měla jiné myšlenky a za dveřmi hřměl manžel jako rozbouřeně živly. Ty živly byly jasné všem, ale každému nějak jinak a podle svého.

„Huměsi! Poslední výzva!... Oklamal jsi mě znovu!... Ale tentokrát už naposledy!...“ Bylo to prococtví samo.

„Huměsi!“ vzdychla Alžběta Spirálová, už ale vůbec nechápala, oč se vlastně jedná. Sukýnku měla zase nadzvednutou a Huměs byl tam a tady a nikde a všude.

„Končím!“ zařval prezident, kterému se to zrovna báječně hodilo, a přitiskl své rty naposled na ta štěstím vyděšená ústa.

Jak odolat ženě, která myslí na něco jiného? Roztěkané ženě, která se nedokáže soustředit? Roztěkaná žena má vždycky něco navíc. Něco nesnesitelně, neodolatelně a božsky navíc. Tu nesoustředěnost, to pomatení a někdy až zděšení. To překvapené a užaslé ‚Těd?!‘ V té konfrontaci touhy s úzkostí se Alžběta musela bránit sobě samé. Také jí ta realita nějak unikala. Bránila se tedy, ale pak ochabla unavená bojem s potlačovanou touhou, aby se pak znovu zvedla k odporu. Huměs měl pocit, že má najednou ve fotokomoře holky dvě, tři, čtyři a celý roj. Rmoutil se jen otázkou, jak zůstat spravedlivý. Jedna byla krásnější než druhá. Ale za dveřmi burácel jeden jediný manžel a při každé nové ráně a křiku se holky rojily jako včely a najednou nevěděly, jestli si na kytku sednout, anebo ne. Rámus to byl příšerný. Už ani ty peníze, co se musí nechat uležet jako sejra, Spirála neuklidňovaly. Huměs si tedy přetáhl přes květinu kalhoty, zatímco sběratelky medu úpěly zklamáním a strachem. Radikální zásah byl nevyhnutelný a prezident uměleckého spolku byl na svém mís-

tě. Muž činu, chytil tu včelí matku, dal jí do pusy trychtýř od vývojky a tak jak byla, už ani nevěděl, zda svlečená či oblečená, strčil ji do vany. Holka jen vyjekla, jak byla voda studená. Naházel jí fotky na břicho, na hlavu a vůbec všude, až nebylo vidět nic. Jen ty fotky klidně pluly na hladině nebo se topily nasáklé vodou jako ta historie, co na nich byla zachycená, a nad hladinou se vznášel malý trychtýřek. Huměs se ještě ujistil, že jeho potěšení uprostřed té záplavy minulosti pokojně dýchá, zatížil ji dvěma žehličkami, které zůstaly v koutě, aby se nevynořila proti své vůli v nevhodné chvíli, a zuřivě otevřel dveře.

„Bídáku křivá! To ti nestačí, když ti prezident řekne, že vyvolává?!... Co máš v hlavě, slaměná kostro?!... Utíkej za svou ženou, když si myslíš, že tě podvádí, bude to určitě pravda. Utíkej domů! Je ve tvé posteli s Honzou Příhodou!... Tady jsem jen já!... A nikdo mě tu votravovat nebude!...“ Huměs řval jako nikdy. Stál rozkročen v dokořán otevřených dveřích, aby bylo Spirálovi jasné, že se v místnosti nikdo neschovává, ani za dveřmi a vůbec nikde. „Jen se dívej! Dívej se všude!...“

A Spirál se díval, zíral do prázdného prostoru a nechápal nic. Pusu otevřenou a oči vytřeštěné. Ještě štěstí, že ty včely byly pod vodou, jinak by mu určitě alespoň jedna vlétla do úst. Chudák Spirál, tak byl překvapením bez sebe, že ani neviděl prázdné misky na vývojku a ustalovač. Nevšiml si, že hladina v té vaně plné fotek se nepochopitelně vlní. Jen ta jemná vůně šeríku se mu donesla k nosu, ale místo aby prozradila přítomnost jeho něžné polovičky, uklidnila ho jako její láskyplné pohlazení někde v intimitě jejich manželské komůrky. Na Spirála dolehl smutek. Když to nebyl prezident, kdo mu svedl ženušku, tak už to nemohl být nikdo jiný než samotná smrt.

„Promiňte!... Promiňte!...“ Zapomněl, že se znají od malička a vykal mu, koktal a couval do chodby. „Myslel jsem... Hledal jsem všude!... Řekli mi...“

„Kdo ti co řekl?!... Honza Příhoda?!... To znám!... Utíkej domů, je s ní v posteli!“

Honza Příhoda nebyl žádnou nevinnou obětí, na kterou by to chtěl Huměs přehrát. Honza Příhoda nebyl nikdo. Honza Příhoda byl jen přího-

da, nikdo a nic, co se jen přihodí, co najednou přijde, když to nikdo nečeká. Když Huměs nevěděl, co a kam a proč, vytáhnul Honzu Příhodu. Honza Příhoda v tom byl vždycky až po krk, ale nikdo ho nikdy neviděl.

Spirál to věděl a přesto zakoktal. „Ne, ne!... To Žáčková!... Žáčková z prádelny!...“

„Žáčková!... Žáčková!... Utíkej za Žáčkovou... a do prádelny. Já tu vyvolávám! Přípravuji velkou kroniku naší společnosti a ty mi tady se Žáčkovou z prádelny. Víš, že máme výroční sjezd! Víš, co s tím mám práce?!...“

„Promiňte... promiňte...“

„Kdo mi pomůže?... Ty snad?... Nevím, kde mi hlava stojí!“ Huměs se náhle zarazil. Měl strach, že se začervená, kvůli té hlavě, co mu tak pěkně stála, ale Spirál si ničeho nevšiml.

„Pomůžu vám, pane prezidente... Pomůžu!...“ huhňal.

„Tak dost!“ zařval Huměs a zabouchl dveře. Ta rána ho uklidnila, a tak dodal s nadšením: „Výborně! Hlídej dveře, Spirále! Ať mě tu nikdo neruší!“ Otočil klíčem v zámku a vylovil z vany tu nejkrásnější rybu, kterou kdy chytil. Ale rybě byla zima. Celá se třásla. Ani si z pusy nevyndala trychtýř, tak byla na to třesení soustředěná. Stála jako ztuhlá mořská panna na rozvětvení své ocasní ploutve a nechápala, co se s ní děje.

„Ohřeju tě,“ zašeptal spěšně Huměs, vyndal jí z úst trychtýř, stáhl z ní mokré prádlo a udělal absolutně všechno, co musí udělat správný muž s prokřehlou ženou. Když skončil, Alžběta byla teplejší, ale všechno vyřešeno nebylo. Nějaká rezidua jejího předešlého stavu tu zůstala.

„Cítím se divně,“ pronesla pomalu chvějícím se hlasem a se špatnou artikulací. Její ústa byla stále ve tvaru kolečka. Bylo to pochopitelné. Zformovala se kolem trychtýře, jak se nebohá žena snažila zajistit vodotěsnost spoje. Závisel na tom její život. Ale trychtýř tu již nebyl a voda taky ne, a tak to kolečko, stejně jako jeho funkce, pozbylo svého oprávnění.

Alžběta byla zachráněná, ale bůh ví, co v té vodě bylo. Nějak jí to zpevnilo charakter. To by ještě nevadilo, i když to již samo o sobě bylo znepokojující. To hlavní si zatím jeden ani druhý neuvědomovali. Zachránce seděl na staré židli se sklenkou nějakého nápoje v ruce. A zachráněná

spočívala na velkém prknu. Huměs jím přiklopil vanu, aby tu bylo přece jen něco jako lůžko, když už tu měl obět a tedy příležitost uplatňovat svůj záchranářský um. Úspěch byl prokazatelný. Ocasní ploutev Sirény již nebyla tak jednoznačně srostlá. Naopak, krásně se rozdvojila, ale všechno v pořádku nebylo. Byly tu ty fotky. Obtisky se všude na kůži oběti, jedna vedle druhé. Některé se překrývaly a byl z nich vidět jen kousek. Jiné se obtiskly celé a byly jasně viditelné. Zachycovaly samé důležité a pamětihodné události ze života Huměsova spolku. Předávání cen za nejrůznějších okolností, slavnosti, ustavující shromáždění. Byly tu dokonce i fotky ze slavnostního založení společnosti. Série nejkrásnějších fotografií z Huměsova inauguračního proslovu pokrývala Alžbětino poprsí jako šerpa cti a slávy. Jen ta medaile, která visela na konci, se trochu svezla. To nejdůležitější se vyjímalo na jedné z půlek její překrásné dvojice.

„Óó!“ vzdychal Huměs okouzlením a převracel toho spícího tvora své vlastní slávy ze strany na stranu. Plný obdivu objevoval nové a nové fotky. Nové a nové scény. Na některé si už ani nevzpomínal. Přibližoval se, aby lépe rozeznal toho či onoho, tu či onu situaci a pak se zase vzdaloval. Obdivoval harmonii celku a kompozici fotografií, které spolu s podkladem vytvářely jedinečnou a živou kroniku jeho života, jeho spolku a jeho díla. Vracel se k šerpě a k té medaili. Byl na ní on sám, Huměs prezident. Zvedal ruku k památeční přísaze. „Huměs je H. Umě. S.“ řekl tenkrát a ještě dnes slyšel, jak jeho slova zněla v tichu, ve kterém všichni už zase jen polykali dojetím.

„HUMĚS je H. Umě. S., množina, která se obsahuje.“ To byla krása!

KÁČA A SVÁČA

„Jé! To je krásný dům!“

„Jé! Ten je pěkný!“

„No počkej! Pojď sem! Pojď se podívat!“

„To snad není možný!... Holka, vždyť tu bydlím odjakživa, ale tenhle dům jsem ještě neviděla.“

„Čekal, až se přistěhuji,“ řekla Káča svým španělským přízvukem a rozesmála se.

„To jsem blázen!... Kde se to tu vzalo?!... Byla tu jen stará prádelna. Pramen tu tekl a jedna babka tu bydlela ve starý chajdě... A teď je tu zámek!...“

„A nebo továrna!... Ale pěkné to je!“

„Továrna?!... Co to říkáš!... Tady by přece nestavěli továrnu!... Zámek to je! A ta zahrada!...“

„Ta je krásná!...“

„Kdo tu může bydlet?...“

Káča a Sváča nevěřily vlastním očím. Hlavně Sváča, která si ve své příslovecné pohostinnosti vzala do hlavy, že Káču zasvětili do tajů svého města, své země, svého národa a vůbec české duše. Tedy ženské duše, protože duše je vždycky ženská a ta česká vůbec nejženštější. Káča byla Catalina Santos de la Cuistenchavir, ale většinou jen Catalina Santos a tedy Katalína Santosová. Nechtěla si zbytečně komplikovat svou integraci cizinky v neznámém prostředí. Byla tedy Katalína a dokonce Santoška. Šprýmaři se jí ptali, kde má ‚kopec‘ a ‚jalovec‘ a Katalína ze začátku nevěděla, oč se jedná. Ale kopec tu byl a dokonce celá hora. Byla pěkně její a španělská a tak velká, že Španělka ani nevěděla, že tu vůbec nějaká je. Ale nějaké ponětí o ní asi měla. Přijela sem do hornatých Čech, nejspíš proto, aby se té své španělské hory zbavila. Ale co člověk o sobě samém ve dvaceti může vědět?

„Ne, ne!... Žádný zámek!... Smysly nás klamou!... Nikdo tu nebydlí!...“ Svatoslava Poběrková, řečená Sváča, byla zasažena v samotné esenci svého vlasteneckého sebevědomí. Kdo jí to udělal? Chtěla mladé cizince všechno pěkně vysvětlit, a teď najednou potřebovala vysvětlení sama. Ten dům tu nikdy nebyl. Bydlí tu odjakživa, ale nikdy ho neviděla. Nějaké rozvaliny ano, ale dům ne. Sváča si byla jistá. Naprosto jistá! Ale dům tu byl i se svou rozlehlou zahradou. Napadlo ji uchýlit se k variantě novostavby. Dlouho tu již nebyla a dům třeba postavili tak rychle, že se o tom ani nedoslechla... Sváča však byla odtud, našinka a rodačka. Věděla všechno, znala všechno a každý den se o tom ještě znovu informovala. Takovou mezeru ve svém rodáckém vědomí připustit nemohla. Zvolila tedy radikální a nesmlouvavý postoj, zachránila svou čest a popřela svět sám. Jen její pragmatická duše nepřestávala hledat kompromis.

Dům tu byl a holky zíraly. Portály, pináky, římsy, cimbuří a pak náhle celá prosklená stěna... S rodačkou Sváčou smýkal nesnesitelný vnitřní konflikt.

„Dej mi s tím pokoj!...“ smazala všechno šmahem, ale úžas ji neopouštěl. Sváča nechápala nic. „Co to je za dům?!... Kde se tu vzal?... Je z jiného století!... Z jiného světa... Z našeho není!... a tak tu nejspíš vůbec není!... Zrak nás klame!...“ Sváča přivedla své zamyšlení k filozofickému závěru, ale ve skrytu duše začala podezírat sousedku. Nejspíš ji napadlo, že je čarodějnice. Vyčarovala ten zámek dnes ráno a jí naschvál. Nebylo to špatné řešení, ale její moderní světový názor ho zcenzuroval, takže zůstalo jen podezření.

„Odkud ta Španělka vlastně je?...“

Katalína oddychovala vedle nehybné Sváči, která ve svých šustákách a vnitřních rozporech dýchala jen svou vnitřní atmosféru. Španělka brala věci tak, jak jsou. Také už tu bydlela několik let, a ten zámek nikdy neviděla. Ale na téhle straně lesy neznala, a tak z toho nedělala žádnou tragédii. Pro ni bylo zázračné vše, od chvíle, kdy sem před sedmi lety přijela. Stačilo jí cokoli. Nový dům, nová vesnice či les a nebo jen strom a cesta, která se kolem něj stáčí, nový nápad – jako dnes ráno na nádvoří, před školou.

„Vy jste ta nová. Já jsem také byla nová, ale to už je tóólik léét. Ha ha...“ zalhala Sváča, aby se té cizí duši trochu přiblížila. Svatoslava Poběrková znala Španělku od vidění – jednou ji zahlédla ve škole a podruhé na ulici. Byly sousedky. Když ji prvního září potkala ve škole s malým Pavlíčkem, řekla si, že se s ní musí dát do řeči. Říkala si to celý rok, a tak se k tomu přece jen několik dní před prázdninami dostala. Španělka bydlela ve velkém domě, kam jezdilo oficiální auto a někdy i policejní doprovod a Poběrková se na to přes ulici dívala.

„Aha,“ řekla Španělka a usmála se.

„Bydlím hned naproti!... Jsme sousedky!... Už jsem na vás mávala!... Ale vy máte hodně práce, chudinko malá!... A co Choulová, pořád v nemocnici?!...“

Catalina Santos de la Cuistenchavir byla služka španělského původu. V šestnácti letech měla najednou po krk své rodné Barcelony, moře a modrého horizontu. Spojil se jí neoddělitelně s pachem nafty a shnilých ryb v přístavu. Rambla de Cataluňya byla večer přecpaná lidmi a v noci plná krys. Krysy žraly hory odpadků, až z toho chcípaly. Přišly jiné krysy, které žraly ty první i s těmi odpadky.

„Jdu pryč!“ Začala s tím v patnácti a v osmnácti šla. Rodiče už jí neměli do čeho mluvit. Chtěla tam, kde byla jen zem a žádné moře, jen hory, lesy a louky. Být uprostřed pevniny. Kde je jen suchý vzduch a voní květy a stromy. Nikde žádný jód a mořské pachy. První autobus jel do Prahy. Katalína si koupila příručku. Odvážná byla, ale věděla, že nějaké slepé dobrodružství také nemusí dobře dopadnout. ‚V srdci Evropy‘, četla na obálce a večer už seděla v autobuse. Stoupal pomalu do hor nad Barcelonou. Costa Brava byla za ní i se svým horizontem. Byl stále širší a širší, jak se vzdalovali od moře a stoupali čím dál výš. Tmavnul přicházejícím stínem noci a pomalu se rozpouštěl ve své vlastní modři. Catalina Santos se ani neohlédla. Svírala v rukou to ‚srdce Evropy‘ a čas od času do něj váhavě nakoukla. Přčetla větu či dvě. Pohlédla na fotografii nějaké věžaté budovy a už se zase dívala jen na stromy. Rostly podél cesty a Catalina si v duchu opakovala ta nová a neznámá slova. Stromy utíkaly někam dozadu jako velké houby, co mají všechno vymazat. Smazat všechno ze širokých tabulí těch autobusových oken. Smazat její dětství

a její řeč a její život... A holka za okny se cítila také nová a neznámá jako ta slova.

Teď byla tady. Dvacet kilometrů od Prahy. Ale Prahu vlastně neznala. Šest let žila v prostorném domě a starala se o malého Pavlíčka. Prázdniny na Šumavě, na staré rodinné usedlosti, někdy ve Švýcarsku na horách a pak zase domů, na Berounsko. Po sedmi letech svého pobytu v Čechách Catalina Santos znala z té krásné země v srdci Evropy jen Beroun a trochu berounského okolí. Nevadilo jí to. Měla ráda ten kraj. A pak, byl tu Pavlíček a Pavlíček byl celý její život. Její nový život. Jezdila s ním do lesa na dříví. Měla k tomu terénní pick-up, jednu z těch amerických oblud s kabinou jako dům, kde zařídila Pavlíčkovi postýlku. Rok mu ještě nebyl, a už trávil celé dny v lese. Katalína milovala les. Starala se o něj, kácela suché stromy, řezala dříví na topení a vysazovala nové stromy. Byla šťastná v lesích daleko od moře. Vždycky o tom snila. V šesti letech šel Pavlíček do první třídy. Katalína chvíli pokračovala sama, ale tak si na Pavlíčka zvykla, že jezdila čím dál míň. Pavlíček byl ve škole, představovala si, co všechno bude dělat a kam se všude podívá. Ale rok utekl, budou brzy prázdniny, a ona nepoznala nic nového a už ani do lesa nejezdila. Starala se o domácnost, krmila králíky a každý den čekala, až se Pavlíček vrátí ze školy domů.

Když jí ráno sousedka navrhla trochu si zasportovat, proběhnout se někde v lese, ani svým uším nevěřila, tak byla ráda. Bylo teplo. Školní rok se chýlil ke konci.

„Zaběháme si v lese! Trocha pohybu nám prospěje!...“

„Jéje, paní Poběrková...“

„Jaká Poběrková! Sváča! Všichni mě znají! Svatoslava, tak Sváča! Pěkně po našem!“ Sváča se smála, až jí pupek v kalhotách nadsakoval. Zářící blondýna nosila bravurně pětáctyřícítku svých let a dvojnásobek svých kil. Věděla všechno, pravý duch místa, ale byla vždycky ráda, když si to s někým mohla zopakovat. Poslouchala, porovnávala a s potěšením upřesňovala cirkulující informace. Přesnost byla její základní kvalita, ale žena to byla srdečná a vldná, hlavně když si vzala do hlavy, že ta cizinka, chudák holka, určitě neví, co se kolem ní děje.

Kdo ví, proč se Sváča tak najednou rozhodla. Úsměv, pozdrav, několik vlnitých slov a přátelských úsměvů. Šly domů spolu. Byly sousedky, tak ji přece nenechá samotnou.

„Já mám dvě.“ Jednalo se o děti. „První je holka. Ta už je veliká. Babičkou bych měla být. Ale ona, že prej má dost času. Cestuje. Taky do vaší země chce zajet. Tam je krásně. Ale druhou jsem hned nechtěla. Řekla mi kartářka, že budu mít jen holky. Tak jsem radši čekala, až se to ve hvězdách změní. No a už byl tady. Jiříček! Byli jsme rádi, když nám v nemocnici řekli, že to vypadá na kluka. ‚Dědku stará,‘ říkám tomu mýmu, ‚ty si to ani nezasloužíš.‘ Ale dalo mi to zabrat. V sedmatřiceti už holka není žádná mladice. Jestli chceš děti, musíš hned. Kolik je ti? Tykáme si, že jo, jsme sousedky. Bydlím hned naproti. Už jsem na tebe mávala, ale ty jsi taková pracovitá. No ale přes prázdniny jsem přibrala. Po čtyřicítce se to už špatně shazuje. Dojídám po Jiříčkovi. Sním, co nechá. Přece to nevyhodím. Řekla jsem si po porodu, že hned zhubnu, a teď jsem na tom ještě hůř. No a už je ve škole až do čtyř. Podívej ty faldy, holka. A co ty?... Ty by sis taky měla dávat pozor. Ne že bys to potřebovala, ale jako dopředu...“

Holky došly pomalu až ke svým domovům. Rozešly se jen na chvíli a už byly zase zpět na ulici. Sváča v šustákách a že to vezmou přes kopec lesem. Je tam pěkný rozhled a čistý vzduch. Prý to tam dobře zná. Smála se, šustáky si vytahovala až pod bradu, rozcvičovala své kotníky ještě před domem a vůbec netušila, co ji tam nahoře čeká. Vyběhly.

„Víš co?...“ Sváča bušila nohama do šterku. „Budu ti říkat Káča. Je to po našem.“

„Káča a Sváča?!...“ Catalina Santos de la Cuistenchavir běžela jako srna vedle hrocha. Jen nohy jí nějak nevycházely, a hroch pořád něco povídal, a tak se ještě navíc musela stále vracet, naslouchat a odpovídat a kazit tak svůj rytmus. Nakonec z toho byla Káča čím dál udýchanější, zatímco její zoologický protějšek, díky setrvačné síle své hmoty, zdolával jakékoliv stoupání bez problémů.

„Holka, ty to potřebuješ víc než já! No ale, ve tvém věku... Podívej, jak jsi udýchaná. To je srdíčko a plíčky... Musíš se šetřit. A co Choulová?!...“

Kdy se vrátí?!... Pořád v nemocnici?...“ uchichtla se, ale jen tak pro sebe.

Choulová kazila španělské srně náladu. Pavlíčkova matka opustila svého synka hned po porodu. Ratolesti zůstal jen zaneprázdňený otec. Situace to byla složitá, ale mladá Španělka to brala sportovně. Choulovou vlastně neznala. Viděla ji jen jednou, stejně jako Choulová svého synka. Jen jejich zorné úhly se lišily. Ale byl tu Choule, opuštěný manžel.

„Ááale, s tím si náladu kazit nebudeme!“ vykřikla Sváča. Napadlo ji, že se sousedka nějak zamyslela. Také o tom měla určitě nějaké zprávy, ale říkala si, že s tím upřesňováním cirkulujících informací raději počká. Stejně se o tom později dozví víc.

Měla pravdu. František Choule nechal svou manželku tam, kde byla a kde si to sama vybrala: jinde, sám nevěděl kde. Zmizela. „Tak ať tam zůstane.“ Ale pro dvaadvacetiletou Španělku to nebylo snadné. František Choule byl ředitel zemského úřadu, poslanec, průmyslník a pozemkový majitel. Rozvést se nechtěl. Asi to měl napolovic se svou drahou polovičkou anebo to bylo ještě horší – sám neměl nic. Párek to byl dlouho šťastný, bohatý, bez dětí a bez služek. Žili ve svém rozlehlém domě u Berouna, přesně tak, jak o tom každý zbohatlík sní. Žili společně třicet let, jako kdyby byl jeden udělaný pro druhého. Obchody vzkvétaly, bohatství plodilo bohatství a všechno bylo najednou jen hra. Choule byl v takové formě, když žongloval s miliony, že svou stárnoucí ženu přivedl do jiného stavu. Ale to bylo před sedmi lety. Catalině Santos de la Cuistenchavir bylo patnáct. Bloumala po rodné Barceloně stejně jako ve chmurách svého dospívání. Že je někde nějaký Choule a ještě k tomu v nějakých Čechách, ji vůbec nenapadlo. Choule na tom byl stejně, co se Španělky týče, i když byl podstatně starší, usudlejší a jistě i vzdělanější a vůbec ve zcela jiné životní situaci.

„No to nám ještě scházelo!“ Nebohá Choulová mu jednou večer ohlásila šťastnou novinku. Nechápala, co to má v břiše za montážní linku, která jí za pět měsíců vysekne zbrusu nové lidské individuum. Choulová byla ve čtvrtém. To, co pokládala za menopauzu, bylo těhotenství.

„No to nám ještě scházelo!“ cítila se najednou nebohá, chudá a odstrčená. A ta montážní linka jí nešla z hlavy. No právě, že jí nešla z hlavy. Z hlavy prý to nevyleze, ale odněkud odjinud. Odkud, na to snad už ani pomyslet nemohla.

„A celé dítě... Kolik?.. Tři, čtyři kila?... A možná i víc?...“

A Choulová hned, že prý si udělá zdravotní dovolenou ve Švýcarsku a nebo ještě líp v Holandsku, kde je zdravotnictví racionálnější, modernější a vůbec má na věc jiný pohled. Jenomže Choule to vzal doslova a její „No to nám ještě scházelo!“ mu znělo jako ten nejbáječnější objev století.

„Máš pravdu! To nám scházelo!“

Ale žena, hned nazítří ráno, po té diskusi zůstala v posteli. Nejspíš z protestu a prý už nadobro. A teď se tedy ale už vůbec nehne a ať si Choule uvaří kafe sám.

„Proč ne?“ Choule byl v sedmém nebi. Stal ze z něho manžel jako med a máslo. Usmíval se, vypadal mladě a držel hlavu přímo ve hvězdách. Kafičko udělal, snídaníčku ženušce na podnosu přinesl a dokonce tu snídani i v postýlce se ženuškou pozřel. Bylo mu pětadesát a ženuška už také měla padesátku na krku. Ale láska kvete v každém věku a Choule se v té posteli, po tom kafi a všech těch novinkách cítil jako mladík. Řekl si, že tu manželčinu depresi vezme po svém. Jestliže žena nechápe, co to má v břiše za montážní linku, tak je to koneckonců jeho chyba. Věděl také, že nějakými řečmi se taková věc nevysvětlí, a pak, co se jeho samotného týče, byl vždy muž činu. A vůbec, byla to všechno báječná novina...

Nový život začal. Choule se v poledne vracel domů, aby ženušce udělal oběd a pak ho s ní slupl a zase ještě jedno číslo jako na siestu. Večer byl znovu ve formě a šampaňské a kaviár, to prý je přímo afrodisiakum. A že to teď bude takhle pořád, hlavně aby mu slíbila, že z té postele už doopravdy nikdy nevyleze. Vydržel to týden. Choulová už měla strach, že jí tam přidá ještě jednoho nebo i celou sérii, když už ta montážní linka tak pěkně pracovala. V tom se oba manželé shodovali. Když investice, tak do série! Ta je vždycky rentabilnější než jednotková výroba. Ale jednou večer, když ji zase tak svíral v náručí a pokoušel se přejít od řemeslné k průmyslové produkci, nějaká ta hřídelka z ozubených koleček vypadla a Choule